

leuKtisme
Stichting

Position paper

Voor publieke en private professionals

Veel publieke en private professionals werken aan beleid, dienstverlening en systemen die voor verschillende mensen toegankelijk moeten zijn. Sommige mensen die zich in leuKtisme herkennen lopen vast bij onduidelijke, tegenstrijdige of onvoldoende navolgbare informatie en processen.

Deze position paper helpt je hun mogelijke informatie- en ondersteuningsbehoeften te verkennen, zonder leuKtisme als diagnose te gebruiken. Duidelijkere en toegankelijke processen kunnen bovendien ook anderen helpen.

l	+	e	+	u	=	K	tisme
logisch handelen		ethisch handelen		universeel handelen		Koninklijke Weg van De Wet bewandelen is de benaming die leuKtisten geven aan deze wijze van handelen	duiding voor de kenmerkende manier van functioneren of waarnemen

leuKtisten schrijven l, e en u altijd met kleine letters omdat deze dienend zijn aan de grote K van Koninklijke Weg van De Wet bewandelen. Deze schrijfwijze benadrukt de balans tussen rationeel denken en moreel handelen voor het algemeen belang.

leuKtisme

leuKtisme is de naam die leuKtisten en Stichting leuKtisme gebruiken voor een beschreven profiel van informatieverwerking en functioneren. Stichting leuKtisme positioneert dit profiel vooralsnog als neurodivergent binnen het neurodiversiteitsparadigma. leuKtisme is geen zelfstandige DSM- of ICD-diagnose. Of het profiel een samenhangend, stabiel en reproduceerbaar neurocognitief construct vormt, moet onafhankelijk empirisch worden onderzocht. Volgens het sociale model ontstaan participatiebelemmeringen in de wisselwerking tussen concrete functionele beperkingen en drempels in de omgeving. Of het VN-verdrag Handicap of de Wgbh/cz bescherming biedt, hangt af van de concrete beperking, de drempels en het toepasselijke juridische kader.

leuKtisten

Binnen de huidige beschrijving van de stichting kunnen leuKtisten behoefte hebben aan expliciete, consistente en navolgbare informatie en voldoende samenhang in de informatie-uitwisseling. Bij onduidelijke of wisselende informatie, of wanneer informatie ontbreekt, te laat of onvolledig is, kunnen overbelasting, overprikkeling of terugtrekking worden ervaren. Dat kan deelname aan zorg, werk, onderwijs of juridische processen bemoeilijken. Beoordeel zulke signalen functioneel en contextueel en kwalificeer een beschreven informatiebehoefte niet zonder onderbouwing als stoornis of diagnose.

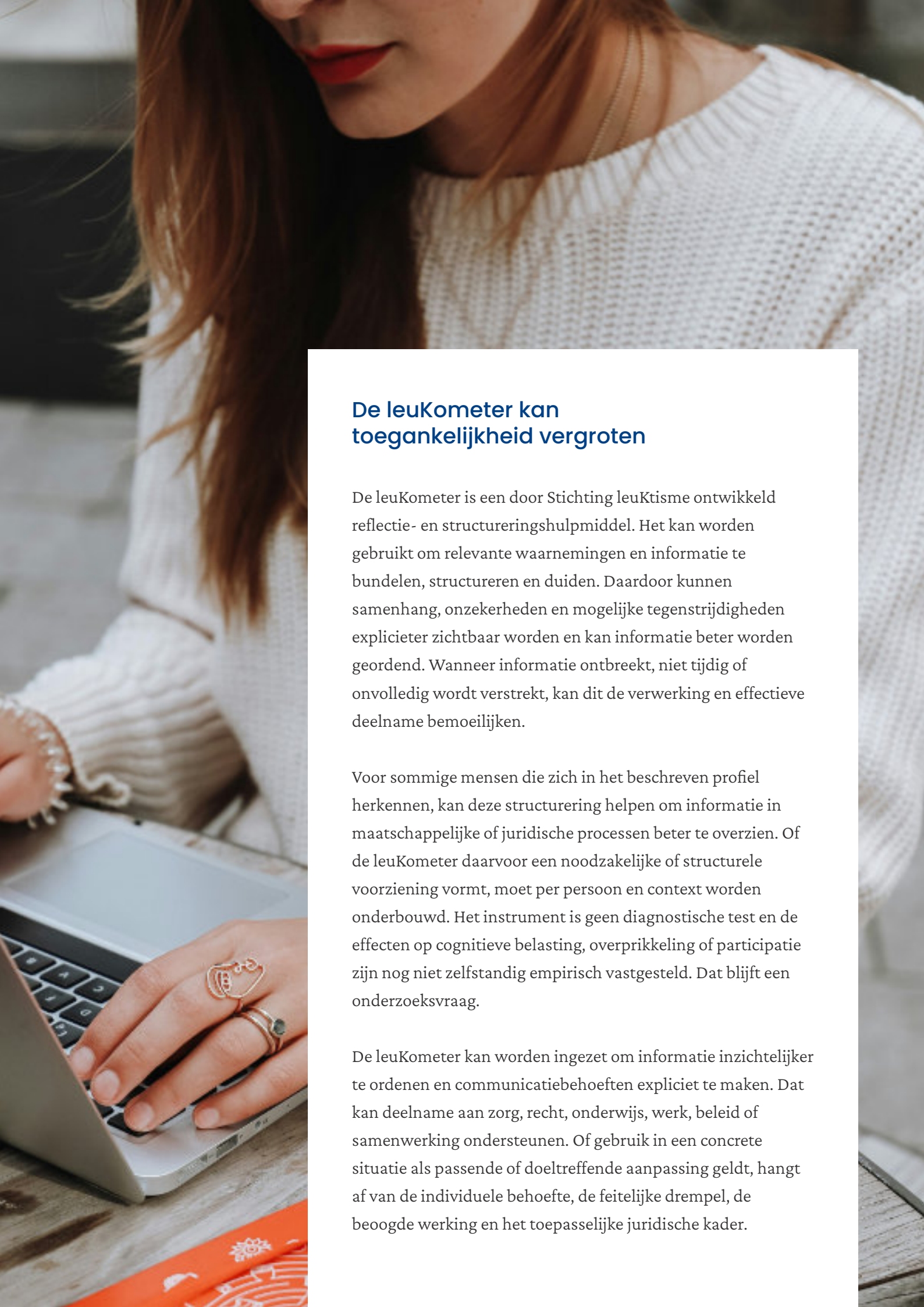
leuKometer

De leuKometer is een door de stichting ontwikkeld reflectie- en structurerings-hulpmiddel. Het kan helpen waarnemingen en informatie te bundelen, structureren en duiden, zodat iemand zijn afwegingen kan ordenen en op basis daarvan zijn handelen kan bepalen. Of het hulpmiddel cognitieve belasting vermindert of participatie bevordert, vraagt verdere empirische toetsing. In de praktijk kan het worden gebruikt om informatie overzichtelijk te ordenen en communicatiebehoeften of mogelijke vervolgstappen te expliciteren binnen maatschappelijke en juridische processen.

leuKpas

De leuKpas is een door de stichting ontwikkeld herkennings- en communicatiehulpmiddel, naar analogie van de Autipas. De pas kan helpen kenbaar te maken dat iemand zich in het beschreven profiel herkent en behoefte heeft aan passende communicatie. De pas bewijst geen diagnose of juridische status, maar kan misverstanden helpen voorkomen en het gesprek over concrete ondersteunings-behoeften vergemakkelijken.

De leuKometer kan toegankelijkheid vergroten

De leuKometer is een door Stichting leuKtisme ontwikkeld reflectie- en structuringshulpmiddel. Het kan worden gebruikt om relevante waarnemingen en informatie te bundelen, structureren en duiden. Daardoor kunnen samenhang, onzekerheden en mogelijke tegenstrijdigheden explicieter zichtbaar worden en kan informatie beter worden geordend. Wanneer informatie ontbreekt, niet tijdig of onvolledig wordt verstrekt, kan dit de verwerking en effectieve deelname bemoeilijken.

Voor sommige mensen die zich in het beschreven profiel herkennen, kan deze structurering helpen om informatie in maatschappelijke of juridische processen beter te overzien. Of de leuKometer daarvoor een noodzakelijke of structurele voorziening vormt, moet per persoon en context worden onderbouwd. Het instrument is geen diagnostische test en de effecten op cognitieve belasting, overprikkeling of participatie zijn nog niet zelfstandig empirisch vastgesteld. Dat blijft een onderzoeksvraag.

De leuKometer kan worden ingezet om informatie inzichtelijker te ordenen en communicatiebehoeften expliciet te maken. Dat kan deelname aan zorg, recht, onderwijs, werk, beleid of samenwerking ondersteunen. Of gebruik in een concrete situatie als passende of doeltreffende aanpassing geldt, hangt af van de individuele behoefte, de feitelijke drempel, de beoogde werking en het toepasselijke juridische kader.

Huidige situatie

Wat er mis gaat

Sommige mensen die zich in het beschreven profiel herkennen kunnen vastlopen in bureaucratie, onduidelijke procedures, tegenstrijdige informatie of weinig ruimte voor toelichting. Dat kan leiden tot stress, overbelasting of verminderde deelname. Zulke problemen zijn niet specifiek voor leuKtisme en kunnen meerdere oorzaken hebben. Onderzoek daarom de concrete drempel en informatiebehoefte en kijk welke duidelijke, consistente of individuele aanpassing daadwerkelijk helpt.

Epistemisch onrecht

Wanneer iemands bijdrage minder geloof krijgt vanwege de wijze waarop die persoon communiceert, of passende taal ontbreekt om een ervaring te duiden, kan epistemisch onrecht een bruikbaar analytisch perspectief zijn. Dat is geen automatische kwalificatie van een conflict of verschil van inzicht. Binnen onze beschrijving kunnen behoefte aan samenhang, explicietheid en consistentie relevant zijn. Onderzoek daarom steeds inhoud, context en mogelijke alternatieve verklaringen.

Niet deelnemen als ieder ander

Voor publieke en private organisaties kunnen, afhankelijk van actor, context en toepassingsbereik, het VN-verdrag Handicap, de Wgbh/cz en sectorspecifieke normen relevant zijn voor toegankelijkheid en aanpassingen. Het label leuKtisme bepaalt een aanspraak niet. Onderzoek de concrete langdurige beperking, participatiedrempel en gevraagde voorziening. Waar de Wgbh/cz van toepassing is, kan een doeltreffende aanpassing naar behoefte vereist zijn, tenzij sprake is van onevenredige belasting. Ook toelichting, alternatieve communicatie of een structureringshulpmiddel kunnen worden onderzocht; of zij juridisch vereist zijn, hangt af van de concrete omstandigheden.

Yasmin wil haar energietoeslag aanvragen via een digitaal formulier. Zij ervaart vragen als tegenstrijdig en enkele keuzes als moeilijk te beantwoorden. Telefonisch krijgt zij onvoldoende uitleg en haar bezwaren worden als lastig ervaren. Uiteindelijk haakt ze af. De relevante vraag is welke concrete informatie- of toegankelijkheidsdrempel haar deelname belemmert en of duidelijke uitleg, een alternatieve route of andere ondersteuning die drempel kan verminderen.

Thomas werkt bij een gemeente en signaleert dat een regeling volgens hem gezinnen met lage inkomens onvoldoende ruimte voor maatwerk geeft. Hij brengt dit in en wordt door collega's als te rechtlijnig ervaren. Zijn vragen over consistentie worden beperkt besproken en hij voelt zich steeds minder gehoord. In plaats van zijn houding direct als weerstand of leuKtisme te kwalificeren, kan de organisatie de inhoud van zijn signalen én zijn behoefte aan navolgbare besluitvorming afzonderlijk beoordelen.

Nienke onderzoekt als ontwerper van klantreizen waar gebruikers vastlopen. Zij gebruikt de leuKometer verkennend om informatie, stappen en afwegingen gestructureerd te bespreken en legt bevindingen naast feedback van collega's en gebruikers. Zo kunnen mogelijke knelpunten explicieter worden. Dit praktijkvoorbeeld toont een mogelijke toepassing, maar bewijst niet dat de leuKometer klantreizen aantoonbaar verbetert of dat de gevonden kwaliteiten specifiek uit leuKtisme voortkomen.

Angelo werkt bij een verzekeraar en merkt dat klanten soms vastlopen bij moeilijk uitlegbaar beleid. Hij gebruikt de leuKometer als reflectiehulpmiddel om vragen, informatie en mogelijke tegenstrijdigheden te ordenen. Dat helpt hem bepaalde knelpunten met zijn team te bespreken. Of deze werkwijze leidt tot minder klachten of hogere tevredenheid moet afzonderlijk worden onderzocht. Het voorbeeld laat vooral zien hoe gestructureerde reflectie klantcontact kan ondersteunen.

Gewenste situatie

Onze visie

In 10 jaar is leuKtisme verder onderzocht en is duidelijker welke onderdelen van het beschreven profiel empirisch standhouden. Waar de evidentie dit draagt, is de positionering binnen neurodiversiteit beter onderbouwd. Organisaties herkennen concrete informatie- en ondersteuningsbehoeften zonder het label als diagnose te behandelen. De leuKometer en leuKpas worden gebruikt waar hun meerwaarde voldoende is aangetoond. Processen zijn duidelijker, toegankelijker en beter afgestemd op verschillende behoeften.

Verankering in organisaties

De leuKometer kan waar passend worden onderzocht als reflectie- en structureringshulpmiddel bij beleid, klantinteractie, klachtenbehandeling of organisatieontwikkeling. Het kan helpen informatie en afwegingen expliciet te ordenen. Bij CSRD, ESG, compliance of integriteitsbeleid vervangt het geen wettelijke, professionele of erkende verslaggevingskaders. Organisaties kunnen het aanvullend gebruiken wanneer de praktische meerwaarde aantoonbaar is en duidelijk blijft welke norm of standaard uiteindelijk leidend is.

De leuKometer als praktisch hulpmiddel

De leuKometer kan als reflectie- en structureringshulpmiddel helpen informatie, ervaringen en afwegingen expliciet te ordenen. In gesprekken kan het ondersteunen bij het zichtbaar maken van onduidelijkheden of verschillende perspectieven. Het instrument is geen diagnostische test en aantoonbare effecten op escalatie, miscommunicatie of samenwerking zijn nog niet vastgesteld. Beoordeel daarom per persoon en situatie of het daadwerkelijk bruikbaar is.

De leuKpas als communicatiehulpmiddel

De leuKpas is een communicatiehulpmiddel waarmee iemand kan aangeven zich in het beschreven profiel te herkennen en bepaalde informatie- of ondersteuningsbehoeften te ervaren. De pas bewijst geen diagnose, handicap of recht op een specifieke aanpassing. Voor professionals kan hij aanleiding zijn om naar concrete behoeften te vragen en passende communicatie of ondersteuning te onderzoeken. De werking hangt steeds af van persoon en context.

Verdieping

Een leuKe klantreis werkt voor iedereen

Een klantreis wordt toegankelijker wanneer informatie duidelijk, consistent en navolgbaar is en verschillende gebruikers passende ondersteuning kunnen krijgen. Mensen die zich in het beschreven profiel herkennen kunnen juist bij tegenstrijdige, vage of ontbrekende informatie drempels ervaren, maar zulke drempels zijn niet specifiek voor leuKtisme. Door klantreizen met gebruikers te testen en informatieproblemen te onderzoeken, kunnen organisaties frictie verminderen en toegankelijkheid voor verschillende mensen verbeteren.

Ruimte voor een leuKtistisch perspectief

Mensen die zich in het beschreven profiel herkennen kunnen aandacht hebben voor consistentie, samenhang, rechtvaardigheid of universele toepasbaarheid. Of zulke kenmerken specifiek bij leuKtisme horen en hoe stabiel zij zijn, moet nog worden onderzocht. Hun vragen of signalen kunnen wel waardevolle input geven voor beleid, toezicht, HR of dienstverlening. Beoordeel de inhoud daarvan op kwaliteit en bewijs, niet automatisch als juist omdat zij vanuit een leuKtistisch perspectief wordt ingebracht.

Verkennen binnen duurzaamheid

leuK en de leuKometer kunnen verkennend worden gebruikt bij gesprekken over duurzaamheid, integriteit of maatschappelijke impact. De leuKometer kan helpen informatie en afwegingen expliciet en navolgbaar te ordenen, maar vervangt geen formele normen zoals toepasselijke CSRD-, ESG- of compliancekaders. Of toepassing besluitvorming verbetert, reputatierisico vermindert of kosten verlaagt is nog niet aangetoond en vraagt afzonderlijke evaluatie.

Bereid jezelf voor op interactie met leuKtisten

Verdiep je in onze beschrijving zonder leuKtisme als diagnose te gebruiken. Vraag bij vastlopen naar de concrete context, informatiebehoefte, drempels en mogelijke andere verklaringen. Ga er niet van uit dat gedrag automatisch leuKtisme bewijst. Reflecteer ook op de duidelijkheid en toegankelijkheid van je eigen processen. Zo ontstaat ruimte voor passende ondersteuning zonder vroegtijdig te labelen.

Volg een presentatie

Een presentatie laat jou en je team kennismaken met de huidige profielbeschrijving van leuKtisme, de leuKometer en de leuKpas. We bespreken praktijkvoorbeelden, relevante juridische kaders én de grenzen van wat al is vastgesteld. De inhoud wordt afgestemd op je sector en helpt concrete toegankelijkheids- en informatievragen te verkennen zonder leuKtisme als diagnose of bewezen mechanisme te behandelen.

Volg een training in leuK handelen

De training 'leuK handelen in praktijk' biedt een reflectiekader voor complexe situaties. Je onderzoekt hoe beleid, communicatie en processen duidelijker, consistent en beter navolgbaar kunnen worden. Je oefent met de leuKometer als aanvullend structureringsinstrument en past deze toe op eigen casussen. Daarbij blijft duidelijk dat het instrument geen formele norm of gevalideerde beoordelingsmethode vervangt.

Neem deel aan een pilot met de leuKometer

Doe mee aan een pilot waarin je de leuKometer verkennend inzet binnen bijvoorbeeld HR, beleid of klantprocessen. Je onderzoekt wanneer het instrument helpt bij reflectie en structurering van informatie en wanneer niet. Stichting leuKtisme begeleidt de toepassing en verzamelt feedback. Zo draagt een pilot niet alleen bij aan praktijkervaring, maar ook aan het kritisch onderzoeken van bruikbaarheid, grenzen en mogelijke effecten.

Integreer de leuKometer in compliance en governance

Werk je met CSRD, ESG, compliance of interne ethische kaders? Dan kun je verkennen of de leuKometer als aanvullend reflectie-instrument

bruikbaar is voor het ordenen van informatie en afwegingen. Het instrument vervangt geen wettelijke, professionele of erkende norm en

Wat kun jij doen?

gebruik ervan bewijst geen compliance. Test daarom eerst de praktische meerwaarde en borg dat het toepasselijke formele kader leidend blijft.

Sluit een leuK partnerschap

Word partnerorganisatie van Stichting leuKtisme en draag bij aan pilots, kennisontwikkeling en verantwoorde toepassing van leuK-concepten. Partners kunnen inhoudelijk of financieel bijdragen via projecten of een licentiemodel. Maak daarbij transparant welke toepassingen al onderbouwd zijn en welke nog worden onderzocht. Zo ondersteunt samenwerking verdere ontwikkeling zonder toekomstige effecten vooraf als vaststaand resultaat te presenteren.

Position papers voor professionals

Stichting leuKtisme heeft position papers voor:

- publieke en private professionals
- medische professionals
- onderwijsprofessionals
- juridische professionals

leuKtisme.nl/positionpaper

Stichting leuKtisme

Wij zetten ons in voor bewustwording, onderzoek, erkenning en maatschappelijke acceptatie van leuKtisme, nationaal en internationaal. Door educatie, beleidsbeïnvloeding en samenwerking met wetenschappelijke en maatschappelijke organisaties werkt Stichting leuKtisme aan een samenleving waarin logisch, ethisch en universeel handelen wordt gewaardeerd en leuKtisten volwaardig kunnen bijdragen.

**Postbus 1
3700 AA Zeist**

**www.leuKtisme.nl
hallo@leuKtisme.nl**

Stichting leuKtisme staat geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 97422584.

v26-08-21 | © 2026 Stichting leuKtisme

Dit document is opgesteld door Stichting leuKtisme voor bewustwording, kennisdeling en maatschappelijke ontwikkeling. De beschrijving en positionering van leuKtisme zijn afkomstig van Stichting leuKtisme en vormen op zichzelf geen medische, wetenschappelijke of juridische erkenning. leuKtisme is geen zelfstandige DSM- of ICD-diagnose. Medische, juridische en overige professionele passages geven algemene informatie en vervangen geen individuele of professionele beoordeling. Toepasselijkheid, rechten en verplichtingen hangen af van de concrete persoon, actor, context en het toepasselijke professionele of juridische kader. Deze publicatie schept op zichzelf geen rechten; bestaande wettelijke rechten blijven onverlet. Toepassing en interpretatie blijven voor eigen verantwoordelijkheid. Ondanks zorgvuldige samenstelling kunnen onvolkomenheden voorkomen. Het auteursrecht berust bij Stichting leuKtisme; citeren met bronvermelding is toegestaan. Stichting leuKtisme nodigt iedere lezer uit tot logisch, ethisch en universeel handelen.